

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ליל אדר"ח אדר שני, ה'תשל"ו

יוצא לאור לש"פ פקודי, וא"ו אדר שני, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

פתח דבר

לקראת ש"פ פקודי, וא"ו אדר שני הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות אור ליום ג' פ' פקודי, ליל א' דר"ח אדר שני ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ר"ח אדר שני, ה'תשפ"ד
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס, "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת אור ליום ג' פ' פקודי, ליל אדר"ח אדר שני, ה'תשל"ו.
בלתי מוגה

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה זה יתנו וגו'.

* * *

ב. "באחד באדר משמיעין על השקלים"¹ — אע"פ שקאי על יום שני של ר"ח אדר (כשר"ח ב' ימים), הרי יום זה הוא כבר ערב יום שני של ר"ח אדר.

ועוד זאת, שערב יום ב' דר"ח יש לו שייכות יתירה ליום ב' דר"ח — כי "ערב" של כל יום מיוחד, כמו ערב שבת וערב יו"ט, יש ביניהם ריחוק גדול, משא"כ ערב יום ב' דר"ח הרי גם הוא בעצמו (יום א' ד) ראש חודש (ולא כמו ערב יום א' דר"ח), כך, שיש ביניהם צד השוה, שבשניהם ישנם כל עניני ר"ח (שאינן אומרים תחנון וכו'), והחילוק ביניהם הוא רק בנוגע למספר ימי החודש, שמנין ימי החודש הבא מתחיל (בעיקר) מיום שני דר"ח, ואילו יום ראשון דר"ח הוא (יותר) סיום חודש העבר.²

ובפרט בחודש אדר של שנת העיבור, שיום ראשון דר"ח אדר שני הוא סיום חודש אדר ראשון, והיינו, שאין זה כמו בשאר חדשי השנה שיום א' דר"ח הוא סיום חודש העבר שאין לו שייכות כלל לחודש הבא שהוא חודש אחר לגמרי, משא"כ אדר ראשון ואדר שני יש שייכות וקשר והתחברות ביניהם, ועד — כלשון המשנה (שהובא בגמרא³ ואח"כ בפוסקים⁴): "אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה וכו'", שלשון זה מדגיש שאין הכוונה שהם שני ענינים שיש להם נקודות משותפות, אלא להיפך, שבאמת הם בשוה, וישנם רק ענינים שבהם הם נפרדים ויש חילוק ביניהם.

וזוהי השייכות המיוחדת של ערב זה ל"אחד באדר" שבו "משמיעין על השקלים" — שאין זה כמו בשנה פשוטה שערב אחד באדר הוא ענין ששייך לחודש שבט, אלא בשנת העיבור הרי זה ענין ששייך גם הוא לחודש אדר, שאין בין אדר זה לאדר זה כי אם דברים ספורים בלבד, משא"כ במהותם הרי הם בשוה.

ולכן שייך כבר עתה הענין ד"משמיעין על השקלים" כפי שהוא

(1) משנה ריש שקלים. מגילה כט, סע"א.

(3) שם ו, ב.

(4) ראה רמב"ם הל' מגילה פ"א הי"ב.

(2) שו"ע אה"ע סקכ"ו.

כח התורה — באופן ש"כל העוסק בתורת עולה (ועאכו"כ בענין המתאים גם בזמן) כאילו הקריב עולה"⁵ — בעבודה הרוחנית שבדבר שהיא בשלימותה גם בזמן הגלות,

ואדרבה — כפי שמצינו בנוגע ל"תפלות כנגד תמידין תקנום"⁶, או כהלשון במקום קרבנות תקנום⁷, שבזמן שביהמ"ק הי' קיים הי' גם ענין התפלה (כמסופר במשנה במסכת תמיד⁸), אבל התפלה היתה רק טפל לעיקר הענין שהי' הקרבת הקרבן בפועל בגשמיות, ועד שאם הי' מתפלל וח"ו לא מקריב את קרבן התמיד וכיו"ב, הי' חסר לא דבר טפל, אלא דבר עיקרי — שהי' חסר לגמרי כל ענין הקרבנות; משא"כ בזמן הגלות, שכאשר מתפלל הרי הוא פועל בשלימותו⁹ את כל הענין שפעלו התמידים בזמנם, שלכן אומרת תורת אמת שכנגדם תקנו התפלות.

ג. והענין בזה:

נתינת מחצית השקל — שעל זה התחילה ההשמעה וההכרזה ונתינת כח "באחד באדר" — היתה כבר מתוך כוונה שבמשך כל השנה הבאה, החל מר"ח ניסן, יקריבו קרבן "מן החדש"¹⁰ לא רק עבורו, אלא עבור כל בני" בתור ציבור — שזהו ענינם של קרבנות ציבור, ובשביל זה הי' צורך במחצית השקל שלו.

וענין זה הוצרך להיות באופן ש"ימסרם לציבור יפה יפה":

מחד גיסא — הרי זה צריך להיות מחצית השקל שלו, אבל ביחד עם זה צריך למסרו באופן שיהי' ממון של ציבור, שע"ז יוכלו להביא ממנו קרבנות ציבור — שאין כאן מציאות של יחיד בפני עצמו, ואפילו לא בתור שותף, כמו קרבנות השותפים, שלכל אחד יש חלק בפני עצמו, אלא שבא בשותפות, משא"כ בקרבנות הציבור, שנעשית מציאות חדשה שנקראת בשם "ציבור"¹¹, ובהתאם לכך צ"ל נתינת מחצית השקל באופן ש"ימסרנו יפה יפה" (כבכל הענינים הקשורים עם ציבור, כמו קרבנות ציבור, בגדי כהונה וכיו"ב, כמבואר בש"ס ובפוסקים¹²); ודוקא ע"י שני הענינים ביחד (מחצית השקל שלו, שמוסרו לציבור יפה יפה) נעשה הענין ד"ישכנתי בתוכם"¹³.

ועד"ז גם בעבודת התפלה, שהיא במקום קרבנות — כדאיתא

5	ראה מנחות בסופה. ועוד.	10	ר"ה ז, סע"א. וש"נ.
6	ברכות כו, ב.	11	ראה צפע"נ — כללי התוהמ"צ ערך צבור. וש"נ.
7	ראה שם, א. זח"ב כ, ב.	12	ראה ר"ה שם. יומא לה, ריש ע"ב.
8	רפ"ה.	13	רמב"ם ה' שקלים פ"ד ה"א-ב.
9	ראה גם ד"ה שובה ישראל שנה זו		(13) תרומה כה, ח.

(תו"מ חפ"ב ס"ע 72 ואילך). וש"נ.

בכתבי האריז"ל¹⁴, ורבינו הזקן מביא בסידורו¹⁵ [שהוא סידור השוה לכל נפש, עד לפשוט ביותר שאינו שייך לעבודת ה' ע"ד הסוד, הדרוש והרמז, אלא רק בפשטות¹⁶], ש"נכון לומר קודם התפלה הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת¹⁷ לרעך כמוך", ומבואר השייכות לעבודת התפלה דוקא, דכיון שתפלות במקום תמידים תקנום, שמזה מובן שאז צריך יהודי לעמוד במעמד ומצב כמו בזמן שביהמ"ק הי' קיים שעמד בביהמ"ק, שהרי הקרבת הקרבנות אסורה להעשות בחוץ, צ"ל להכנה לזה באופן שמתאחד עם כל אחד מישראל ועם כל בניי, בהתאם לכך שעומד להקריב "קרבת ציבור" בתור מציאות חדשה של כל בניי ביחד.

ד. ומובן שכל ענין של תורה צריך להיות בו הוראה באופן ש"מביא לידי מעשה"¹⁸, שיומשך בענין של פועל:

אחד באדר (הסמוך לניסן) — שההכנה לזה היא בערב אחד באדר, ועוד לפני¹⁹, בשבת מברכים (כמשנ"ת בהתוועדות של שבת מברכים¹⁹) — הוא זמן מסוגל ביותר להתעורר ליתן מממונו, שזהו ענין נתינת מחצית השקל כפשוטו,

— וכמבואר בתניא²⁰ ש"במעוה אלו הי' יכול לקנות חיי נפשו", ועאכו"כ מי "שנותן מיגיע כפיו" ש"כל כח נפשו . . מלוכב בעשיית מלאכתו או עסק אחר שגשתכר בו מעוה אלו", ו"כשנותן לצדקה ("תרומה להוי"ו"²¹, לענין של קדושה ואלקות) הרי נותן חיי נפשו לה" —

ובאופן שפועל על כל השנה הבאה, החל מר"ח ניסן, בתור התחלה לעבודה חדשה באופן ד"מעלין בקודש"²².

והיינו, שאע"פ שבנוגע לפועל הרי זה מתחיל בר"ח ניסן, הרי מובן מעצמו שגם בימים שבינתיים — לאחרי שנתן מחצית השקל או עכ"פ שמע ש"משמיעין על השקלים" — עומד כבר בהתעוררות ובהכנה לעבודה חדשה שמתחילה מר"ח ניסן.

ועד שנעשה "מסמך גאולה לגאולה" (כלשון הגמרא³), שזה נאמר על אדר שני דוקא — שהגאולה שבאדר שני היא באופן של סמיכות אמיתית [סמיכות" ע"פ תורת אמת, שכך היא אמיתית המציאות]

18 קידושין מ, ב. וש"נ.

19

20 פל"ז (מח, ב).

21 תשא ל, יג.

22 ברכות כח, א. וש"נ.

14 נסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 374.

15 בתחלתו.

16 ראה שער הכולל בהקדמה. וראה גם

תו"מ חפ"א ע' 394. וש"נ.

17 קדושים יט, יח.

לגאולה שעלי' נאמר²³ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

ה. מבואר בכ"מ²⁴ ומובן גם בפשטות, שכאשר יהודי נתן (או נותן עתה) מחצית השקל, אין פירוש הדבר שחלקו בקרבנות הציבור הוא רק לפי ערך השוויות של מחצית השקל, שיש לה מספר מסויים של פרוטות, כך שיש לו שווי של פרוטה בכל קרבן (כיון שע"פ תורה "אין נתניה פחות משה פרוטה"²⁵) — שהרי הדין אינו כן, אלא ע"י מחצית השקל שלו נעשה בעל-הבית של כל קרבן ציבור שהקריבו בזמן שביהמ"ק הי' קיים במשך כל השנה כולה, אע"פ שמספר קרבנות הציבור [ובפרט אם נצרף גם את הקטורת וכו', כל עניני ציבור שבביהמ"ק] הוא שלא בערך יותר ממספר הפרוטות שבמחצית השקל.

ומזה מובן גם בנוגע לענין הרוחני שבדבר — שכאשר נותן עשר גרה, כאמור לעיל²⁶ שרומזים על עשר כחות נפשו (שכולל כולו), אבל בידעו מעמדו ומצבו, חושב לעצמו שיוכל לפעול רק לפי ערך הנתניה והיגיעה שלו, עד לאופן ד"יגעתי ומצאתי"³, קצת יותר מהיגיעה, שלכן נקרא בשם "מציאה" — הנה על זה אומרים לו שהוא פועל שלא בערך; אם הוא רק נותן את עשר כחות הנפש, ונותן זאת מתוך התבוננות שזהו רק "מחצית", שלכן הוא זקוק ליהודי נוסף, ודוקא ע"י שניהם ביחד הרי זה נעשה "שקל הקודש", דבר שלם וקדוש — אזי יש לו לא רק חלק, ולא רק כמו שותף, אלא נעשה בעה"ב של כל העבודה הרוחנית שנפעלת ע"י כלל ישראל במשך כל השנה כולה.

וע"ד שמצינו בכמה ענינים כמו בנוגע לחלוקת הש"ס²⁷, שכוון שמפני צוק העיתים אינו יכול לסיים בעצמו את כל הש"ס בכל שנה ושנה, מצטרף הוא ליהודים נוספים שכולם ביחד מסיימים את הש"ס, ואז נחשב כמו שכל אחד מהם למד את הש"ס כולו.

ועד"ז בנוגע לביהמ"ק הרוחני, שאע"פ שבכחו ליתן רק עשר גרה, הרי כיון שנותן זאת באופן ש"מוסרו יפה יפה", ומתוך הכרה שזהו רק "מחצית", והוא זקוק ליהודי נוסף, ויתירה מזה, שהוא זקוק לאתערותא דלעילא מאביהם של ישראל — הרי זה כאילו שהוא בעצמו בנה את כל

26 במאמר פ"ד ואילך (לעיל ע' ... ואילך). וש"נ.

27 ראה גם תר"מ חע"ח ריש ע' 319. וש"נ.

23 מיכה ז, טו.

24 ראה גם

25 פסחים לב, ב.

ביהמ"ק והקריב כל קרבנות הציבור במשך שנה שלימה, ע"י מחצית השקל שנתן החל מאחד באדר.

וענין זה נותן כח בעבודה:

לפעמים מרגיש אדם שיש קשיים בעבודתו — למסור כל עשר כחות נפשו, ולמסור זאת "יפה יפה", היינו, לוותר לגמרי על בעלותו עליהם, ויתירה מזה, שזה יהי' באופן של "תרומה"²¹, מלשון הרמה²⁸, היינו, שככל שתגדל מעלתו, עליו להתעלות באופן שנקרא בשם "תרומה", למעלה יותר מהאופן הכי נעלה במעמדו מצבו, ו"תרומה להוי", היינו, שההרמה היא לא לפי מדת בשר-ודם, אלא באופן שהקב"ה אומר שזהו ענין של התרוממות.

והכח להתגבר על קושי זה — כשיתבונן שבמה נחשב הוא, ההשתדלות והיגיעה שצריך כדי לפעול בעצמו למסור את עשר כחות נפשו "תרומה להוי", בידעו שע"ז בונה את ביהמ"ק לא רק הפרטי, אלא גם הכללי, ומקריב בו כל קרבנות הציבור, בדוגמא שהי' כפשוטו בזמן שביהמ"ק הי' קיים.

ו. אמנם, מחצית השקל היא מצוה אחת מתרי"ג מצוות. — זוהי אמנם מצוה שממנה הביאו אח"כ ענינים כלליים, קרבנות הציבור, במשך שנה שלימה, אבל אעפ"כ יש מלבדה עוד תרי"ב מצוות. ומזה מובן גם כפי שהוא עכשיו ובענינו, שלאחרי הענין דמחצית השקל ששייך במיוחד לזמן זה, שהרי "כל יומא ויומא עביד עבדתי"²⁹, ישנו גם ה"עביד עבדתי" בשאר כל הענינים שבשכילם "נבראתי לשמש את קוני"³⁰, ככו"כ מצוות פרטיות ובמצוות כלליות, ע"פ הוראת "תורת חיים", הוראה בחיי יום-יום.

ולכן כאן המקום לעורר עוד הפעם על כללות ענין קביעות עיתים בתורה, ובאופן של לימוד המביא לידי מעשה, החל גם מהענינים שנקראים חמשת המבצעים, שהתחלתם ממבצע תורה,

ואח"כ נמשך במבצע תפילין, ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין"³¹ [שהפירוש ד"כל התורה" במאמר חז"ל זה הו"ע המצוות, כפי שלמדים מהיקש זה בנוגע לכמה מצוות שצ"ל "מן המותר בפין"³²].

ואח"כ נמשך במבצע מזוזה, שענינו ששומר את הבית וכל

(30) משנה וברייתא — קידושין בסופה.

(31) קידושין לה, א. וש"נ.

(32) שבת כח, ריש ע"ב. וש"נ.

(28) זח"ב קמז, א. וראה גם תו"מ חע"ט

ע' 243. במאמר שנאמר בהתועדות פ"ז (לעיל ע' ...). וש"נ.

(29) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, רע"ב.

הנמצאים בבית, וכמ"ש בזהר³³ בקשר לפסוק³⁴ "הוי' ישמר צאתך ובואך", היינו, שהשמירה היא לא רק כאשר היהודי נמצא בתוך הבית, אלא גם בצאתו ובבואו, ובאופן ד"עד עולם",

ואח"כ נמשך במבצע צדקה, כמובא בתניא²⁰ ש"בכל תלמוד ירושלמי היא נקראת בשם מצוה סתם", שזהו לפי שכוללת כל המצוות, ובפרט ע"פ המוזכר לעיל (ס"ד) שהואיל ובמצוות אלו הי' יכול לקנות חיי נפשו, לכן, כשנותן לצדקה פרוטה, ועד למחצית השקל ועוד יותר, כיד ה' הטובה עליו, הרי נותן חיי נפשו לה',

ועד"ז מבצע בית מלא ספרים.

ולאח"ז באים מבצעים שכולם מחוייבים בהם, אבל שייכים במיוחד לנשי ובנות ישראל: מבצע נרות שבת קודש, מבצע כשרות האכילה ושתי', והמבצע שעליו מיוסד כל בית ישראל — מבצע טהרת המשפחה (כפי שדובר במשך זמן האחרון כו"כ פעמים).

ז. ואע"פ שתמיד צריך לעסוק בכהנ"ל, ועד לאופן ד"הוכח תוכיח"³⁵, "אפילו מאה פעמים"³⁶, ועאכו"כ בענינים עיקריים וכלליים — יש לזה שייכות מיוחדת לחודש אדר:

איתא בגמרא³⁷: "בר ישראל דאית לי' דינא בהדי נכרי (ורוצה להיות זוכה בדין) .. לימצי נפשי' באדר דבריא מזלי'".

וכיון שאין "נכרי" גדול יותר מאשר היצה"ר, "אל זר אשר בקרבך"³⁸ — הנה "משנכנס אדר"³⁹, הרי זה הזמן בר המזל והמוצלח ביותר להצליח במלחמת היצר בהצלחה מופלגה, ובמילא יגיע בקלות יותר, ובמילא יוכל לפעול יותר, שהרי האדם צריך לנצל את כל כחותיו בשלימותם [כאמור לעיל (ס"ה) שכל ה"עשר גרה" צריך למסור לגמרי עבור "תרומה להוי'"], ולכן, כשיש עבודה קשה, צריך להשקיע את כל הכחות עבור עבודה קטנה בכמות, ואילו כאשר העבודה נפעלת בקלות יותר, אזי יכול לפעול בעניני יהדות, תורה ומצוותי', כמה פעמים ככה. ושייכות מיוחדת הנ"ל היא לא רק לחודש אדר בכלל, אלא גם לימי הפורים במיוחד:

בנוגע לפורים נאמר (שאז נפעל ש) "ליהודים היתה אורה ושמחה

37) תענית כט, רע"ב.

38) ראה שבת קה, ב.

39) תענית שם, סע"א.

33) ח"ג רסג, ב. רסו, ב.

34) תהלים קכא, ח.

35) קדושים יט, יז.

36) ב"מ לא, א.

וששון ויקר"40. ופירשו חז"ל⁴¹ "אורה זו תורה" — שקשור עם מבצע תורה, "ויקר אלו תפילין", ש"הוקשה כל התורה כולה לתפילין".

והרי פורים מתחיל מיד מר"ח אדר — כמדובר כמ"פ אודות הפס"ד שהובא ברמ"א⁴² (מיוסד על הירושלמי⁴³) שבלית ברירה אפשר לקרוא את המגילה החל מר"ח אדר (גם לאחר שהענין ש"מקדימין ליום הכניסה"⁴⁴ נתבטל עתה), כפי שלמדים ממ"ש⁴⁵ "החודש אשר נהפך גו", כך, שכל החודש "בריא מזלי" (כנ"ל), מצד הישועה שהיתה בימי הפורים.

ח. ועוד נקודה הקשורה במיוחד עם נשי ובנות ישראל:

המצוה העיקרית והמיוחדת של פורים שנמנית במיוחד בין שבע מצוות דרבנן היא⁴⁶ — מקרא מגילה (שהרי "משלוח מנות איש לרעהו"⁴⁵, שקשור עם אהבת ישראל — יש מעין זה במשך כל השנה כולה; ו"מתנות לאביונים"⁴⁵ — הרי מצות צדקה ישנה בודאי בשלימותה במשך כל השנה כולה, והחידוש שניתוסף בפורים הוא בנוגע לאופן קיומה, שצ"ל לכל הפחות לשני אביונים דוקא⁴⁷).

וכאשר מסתכלים איך נקראת המגילה — הרי היא נקראת "מגילת

אסתר"⁴⁸.

וע"פ תורת הבעש"ט⁴⁹ שמכל ענין שיהודי רואה או שומע יש לו הוראה בעבודת ה', ועאכו"כ בענין של תורה, ועאכו"כ בענין שקשור עם שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש, כמאמר הבעש"ט⁵⁰ שהשם מהוה ומקיים ומחי' ומבטא את הנקודה הפנימית של הדבר שנקרא בשם זה — הרי כיון שהמגילה נקראת "מגילת אסתר", הרי זה סימן שהשם "אסתר" מבטא את ענין המגילה.

אך מיד נשאלת השאלה: במגילה גופא מסופר ש"אין אסתר מגדת גו' ככל אשר צוה עלי' מרדכי"⁵¹, שלא עשתה דבר ללא ציווי מרדכי. ואעפ"כ נקראת המגילה לא על שם מרדכי (שהי' מהסנהדרין⁵², ו"רצוי לרוב

47) נתבאר בשיחת פורים ס" (לקמן ע' 47)

(...).

48) ראה גם תו"מ חע"ט ריש ע' 340.

וש"נ.

49) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.

וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

50) ראה תניא שער היחוד והאמונה פ"א.

51) שם ב, כ.

52) ראה פרד"א פ"ג.

40) אסתר ה, טז.

41) מגילה טז, ב.

42) או"ח סתרפ"ח ס"ז.

43) מגילה פ"א ה"א.

44) מגילה בתחלתה.

45) אסתר ט, כב.

46) נסמן באג"ק ח"ב ע' שכ ואילך.

47) לקו"ש חכ"א ס"ע 401 ואילך.

אחיו"⁵³, ככל המעלות שבדבר), ואפילו לא על שם מרדכי ואסתר, ואפילו לא על שם אסתר ומרדכי, אלא על שם אסתר בלבד — "מגילת אסתר"? ! הביאור בפשטות הוא — לפי שמסופר בש"ס⁵⁴ שאסתר ביקשה ופעלה "כתבוני לדורות", היינו, שאסתר היא זו שהשתדלה בזה, ולא מרדכי. ולכן, ע"ד שמצינו שהתורה נקראת על שם משה, כמ"ש⁵⁵ "זכרו תורת משה עבדי", "לפי שמסר נפשו עלי"⁵⁶ — כך נקראת המגילה על שם אסתר, לפי שמסרה נפשה ותבעה מהסנהדרין "כתבוני לדורות"; אבל הא גופא דורש טעם — כיצד יתכן הדבר? !

בשלמא משה רבינו מסר נפשו על התורה — לפי שלא הי' גדול ממנו, להיותו ראש הדור, ו"הנשיא הוא הכל"⁵⁷; אבל כאן מדובר אודות אסתר, שלא עשתה כי אם "אשר צוה עלי' מרדכי" (כמסופר במגילה עצמה), וא"כ, איך יתכן שההשתדלות בנוגע לכתיבת המגילה היתה ע"י אסתר, ולא ע"י מרדכי, ועד לאופן שהמגילה נקראת על שמה, "מגילת אסתר"? ! ובכן: נוסף לכך שהשם "אסתר" הוא מלשון "ואנכי הסתר אסתיר פני"⁵⁸, שבאופן כזה הי' הנס דפורים, שלא הי' כמו הנס של פסח שנעשה מצב של חירות, אלא באופן ש"אכתי עבדי אחשורוש אנן"⁵⁹ — הרי זה ענין שקשור עם נשי ובנות ישראל.

וההוראה מזה — שנוסף לכך שבעניני פורים צריך לעסוק כל אחד ואחד כפי ענינו וככל יכלתו, יש בזה התעוררות מיוחדת בנוגע לפעולתן של נשי ובנות ישראל, דכיון שכל אחד יודע שהסיפור אודות הנס, ההקדמה לנס ותוקף הנס וכו' הוא במגילה שנקראת על שם אשה בישראל. הרי זה גופא נתינת כח, ביחד עם התעוררות ועידוד, שעכשיו יש לנשים שעת הכושר להצליח במיוחד למלאות תפקידם בעניני נרות שבת קודש, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה, כמבואר בספרים⁶⁰ שהר"ת שלהם הוא "הח"ן": הדלקת הנר חלה ונדה; ועד"ז בנוגע לחינוך, כפי שרואים בעיני בשר שהחינוך בשנים הראשונות של הילד תלוי כמעט לגמרי ביד האם, ועאכו"כ בנוגע ל"רוח" שבבית שתלוי בעיקר ב"עקרת הבית"⁶¹.

וזה מדגיש יותר בנוגע לכל הענינים הקשורים עם פורים, כולל גם

53) אסתר בסופה. 54) מגילה ז, א. 55) מלאכי ג, כב. 56) ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ. פרש"י ויגש מו, יט. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

59) מגילה יד, א. וש"נ. 60) מג"ע עה"ת פ' שלח (ד"ה ג' מצוות (יז, ד)). 61) ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א. פרש"י ויגש מו, יט. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

53) אסתר בסופה. 54) מגילה ז, א. 55) מלאכי ג, כב. 56) ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ. פרש"י ויגש מו, יט. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

57) ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ. פרש"י ויגש מו, יט. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

58) ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ. פרש"י ויגש מו, יט. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

59) ראה שבת פט, א. מכילתא בשלח טו, א. שמו"ר פ"ל, ד. וש"נ. פרש"י ויגש מו, יט. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תתעא. ע' תתנח ואילך.

המבצעים, אפילו מבצע תורה ואפילו מבצע תפילין — שיש דרכים שגם נשים ובנות יכולות להשתתף בהם, אם בממונם, או עי"ז שיעוררו את הבעלים, האחים, ההורים והזקנים — כפי שהוא אצל כל אחת בענינה⁶². ואז יש לכל אחת מנשי ובנות ישראל הצלחה מיוחדת, ביחד עם אחריות מיוחדת — נוסף על כללות הענין שחודש אדר ("החודש אשר נהפך להם", מצד הענין של פורים) הוא חודש מוצלח עבור בני" בכל העינים, ובפרט ענינים הקשורים עם יהדות.

ט. וכאן ניתוסף עוד נקודה והוראה נפלאה מהפרשה שקראו בשבת פרשת שקלים (כמדובר בארוכה בהתוועדות⁶³, ונחזור עתה עכ"פ הנקודה שבדבר):

נאמר בפסוק⁶⁴ "וכל אשה חכמת לב בידי" טו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן ואת תולעת השני ואת השש",

ואח"כ נאמר בפסוק בפני עצמו⁶⁵: "וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה טו את העיזים" — שהנשים שהיתה אצלן נשיאות בחכמה, ובלשון הגמרא⁶⁶: "חכמה יתירה", הנה "מעל גבי העיזים היו טוין אותם", כפי שמפרש רש"י ש"היא היתה אומנות יתירה", והיינו, שאע"פ שהיו יכולות לטוות את היריעות שלא על גבי העיזים, כמו שטוו את התכלת והארגמן וכו', שגם אז כשר אפילו לכתחילה, הנה בידען שזהו ענין שקשור עם קדושת המשכן, השתדלו ועשו זאת באופן של "אומנות יתירה", אע"פ שע"פ דין הרי זה כשר לכתחילה גם באופן אחר.

ונתבאר בזה בארוכה, שכאשר הנשים ראו שיש להן יתרון לגבי נשים חכמות לב, לא הי' אצלן ספק שכיון שהקב"ה נתן להן יתרון ש"נשא לבן אותנה בחכמה", חכמה יתירה לגבי אשה בישראל נוספת שגם היא מנדבת מאומנותה וחכמתה עבור עניני המשכן ומקדש, צריכה גם היא להוסיף שתהי' אצלה (לא סתם אומנות כמו שאר הנשים שהביאו מטוה דתכלת וארגמן וכו', אלא) "אומנות יתירה", כיון שהקב"ה נתן לה חכמה יתירה.

וההוראה מזה בנוגע לכל אחד ואחת (אף שנתפרש בנוגע לנשים שנשא לבן אותנה בחכמה) — שכאשר מישהו מרגיש בעצמו יתרון של התנשאות ("אשר נשא") באיזה ענין שיהי', אם בכך שהקב"ה נתן לו כשרון שנוולד עמו, או שהקב"ה נתן לו הצלחה שפירושה יותר מאשר

62 ראה גם תו"מ חפ"א ס"ע 244 ואילך.

64 ויקהל לה, כה.

65 שם, כו.

66 שבת עז, ב.

(לעיל ע'...)

ע"ד הרגיל] בעסקיו ובפעולותיו באיזה ענין שיהי' — צריך להיות ברור אצלו ללא ספק שלכל לראש עליו לנצל זאת כדי להוסיף בעניני תומ"צ הקשורים עם "ושכנתי בתוכם"; לא לצאת י"ח באומנות סתם, אלא לעשות זאת באופן של "אומנות יתירה".

ועוד זאת: כיון שהוראה זו יודעים אנו מהמסופר בקשר לנשים, הנה בזה גופא יש גם הוראה — שהנשים יש להן הזדמנות מיוחדת והצלחה מיוחדת להראות בזה דוגמא באופן שתאיר ותפעל בכל הסביבה, כך, שכל אחד מישראל שיראה ויוודע מזה, יעשה גם הוא כן, לנצל כל דבר שיש לו, ועאכו"כ כל דבר שיש לו באופן של יתרון ונשיאות, "אשר נשא לבן", באופן שלכל לראש יתוסף מזה ב"אומנות יתירה" של בניית משכן ומקדש לו ית'.

י. וזה ימשיך וימהר ויזרו יותר שתהי' הגאולה האמיתית והשלימה — לא "בעתה", אלא באופן ד"אחישנה"⁶⁷, וב"אחישנה" גופא יכול להיות שעה אחת קודם ועוד קודם יותר, כך, שבעגלא דידן נזכה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ואז יבטל הענין ד"עבדי אחרווש אנן",

ואעפ"כ — כהפס"ד שמביא הרמב"ם⁶⁸ (מדרוז"ל⁶⁹) ש"כל ספרי הנביאים וכל הכתובים עתידין ליבטל לימות המשיח, חוץ ממגילת אסתר, והרי היא קיימת כחמשה חומשי תורה. . שאינן בטלין לעולם" — יזכירו ביחד עם הגאולה גם את הצרות⁷⁰, אע"פ שיהיו אז במצב של חירות אמיתית, בקרוב ממש, בביאת משיח צדקנו.

* * *

יא. הטעם לכך ש"באחד באדר משמיעין על השקלים"¹ הוא לפי שאחד באדר הוא שלושים יום לפני ר"ח ניסן, שאז צריך להביא את הקרבנות מן החדש (כנ"ל ס"ג), ולכן, שלושים יום לפני הוצרכו כבר להתחיל להודיע, לדבר ולהכריז [כפירוש מפרשי המשניות⁷¹ ש"משמיעין על השקלים" היינו "מכריזין"] אודות נתינת מחצית השקל, בדוגמת הפסקדין ששלושים יום לפני החג דורשין בהלכות החג⁷².

67 ישע"י ס, כב. וראה סנהדרין צח, א. 71 פיהמ"ש להרמב"ם. פי' הרע"ב. ועוד.
68 הל' מגילה בסופן.
69 ראה ירושלמי מגילה פ"א ה"ה. 72 ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסתכ"ט. וש"נ.
70 ראה גם

וכמדובר בשבת בארוכה⁷³ שכיון שלדעת ר' שמעון בן גמליאל מספיק שבועיים לפני החג, "בפרוס החג", הרי מובן שגם לפי הפס"ד שיש להתחיל שלושים יום לפני החג, הנה שבועיים לפני החג נעשה הענין שדורשין בהלכות החג בתוקף יותר.

ולכן, אחד באדר הוא זמן מיוחד לעורר עוד הפעם (נוסף על כללות כל המבצעים, בעיקר) על הענין שהזמן גרמא, שזהו מבצע פורים. ואם בכל השנים הוצרכו לעסוק במבצע פורים — עאכו"כ בשנת העיבור, שאז ישנה כבר ההכנה לזה ע"י פורים קטן שהי' באדר ראשון, ולכן נקל יותר לפעול הענין דפורים סתם, פורים גדול באדר שני, ביתר שאת וביתר עז.

ובפרט שישנו הענין ד"משנכנס אדר מרבין בשמחה"³⁹ ו"בריא מזל"י" — שכיון שאינם בכלל "אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא כו", יש לפרש (וכן משמע בכמה מקומות⁷⁴) שזה מתחיל כבר בר"ח אדר ראשון, ועפ"ז נמצא שבר"ח אדר שני ישנו כבר חודש שלם של ימים מוצלחים בכל הענינים הקשורים עם איש ישראל, ובפרט בענינים הקשורים עם יהדות.

יב. ולכן, עכשיו הוא הזמן להזכיר אודות מבצע פורים, ובפרט לאלו שאפשר להגיע אליהם באופן ישר רק בימות החול, דכיון שנמצאים מעבר לים או במקום רחוק, הנה כאשר ההתוועדות היא בימות החול, יכולים לדבר באופן ישר אליהם.

ובהקדמה:

בנוגע למקרא מגילה — דובר פעם בארוכה⁷⁵ שאם שומעים ע"י הטלפון או רדיו, הרי זה לגמרי ברכה לבטלה, ולא יוצאים כלל י"ח, לפי שאין זה קול אדם, כי אם הקול של המתכת או הפלסטיק שמעביר את הקול באזני השומע, אלא שהמדבר מעורר ומזעזע את המתכת שבמכשיר שיתנענע באופן כזה שתהי' שמיעת קול אל"ף, ב"ת או גימ"ל, אבל השומע לא שומע קול אדם, ואפילו לא בת-קול של אדם.

— בנוגע ל"התוקע לתוך הכור או לתוך הדות"⁷⁶, הרי זה בת-קול של קול השופר, ללא עירוב קול חדש באמצע, כך, שאין כאן ענין אחר שמשמיע קול; משא"כ כששומעים ע"י טלפון או רדיו וכיו"ב, הרי זה

חל"ג ע' שלג. מכתב כ' טבת תשמ"ג ("היכל

(73)

מנחם" ח"ג ע' נב ואילך. וש"נ).

(74) ראה גם ת"מ ח"ט ע' 81 ואילך.

(76) ר"ה כו, איב.

(75) ראה אג"ק חכ"ג ע' דש. וראה גם

באופן ששמיעת הקול היא מזה שהמתכת או הפלסטיק וכיו"ב מתנענע באופן שנשמע קול אל"ף או ביי"ת וכו', כמבואר ומפורסם ופשוט.

אמנם, במה דברים אמורים — במקום שנוגע לא התוצאות של הפעולה, אלא הפעולה עצמה, כמו במקרא מגילה, וכן בתקיעת שופר שצריך לשמוע קול שופר, וכיו"ב; אבל במקום שנוגע רק תוצאות הדבר, התכלית שבדבר — אין נפק"מ באיזה אופן יגיע אליו הדבר.

אלא שהנפק"מ היא מצד חביבות הדבר: בידעו שברגע כמימרא שומע את הדברים כמו כשהי' נמצא באותן ד' אמות, הנה אע"פ ששומע קול מתכת, הרי הוא שומע אותן האותיות והתוכן שנאמרו ונשמעו באותן ד' אמות, ולכן יש לזה אותה חביבות, ובמילא — אותה פעולה ותוצאה.

והרי בנדו"ד נוגע התוצאה — שהשומע יתעסק בענין מבצע תורה, ומבצע תפילין, מזוזה, צדקה, בית מלא ספרים, נרות שבת קודש, כשרות האכילה ושתי' וטהרת המשפחה, ולכל לראש בענין שהזמן גרמא — מבצע פורים, ולכן, אין נפק"מ אם הדיבור בא באמצעות מתכת וכיו"ב, ובלבד שהחביבות ובמילא גם התוצאות מזה יהיו בכל ה"שטורעם".

יג. ובכן: בנוגע למבצע פורים — ניתוספה ידיעה שגרמה לעורר על זה בהתוועדות דשבת⁷⁷:

ישנם יהודים שמאיזו סיבה שתהי' נמצאים בבית האסורים. ויש כמה מדינות שבהם יש חוק שלא מאפשרים לאסיר להחזיק אצלו כסף, כפי שהי' אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁷⁸ בשבתו בבית האסורים, שהניחו לו להחזיק ספרים, וכמה ענינים של אכילה ושתי', אבל לא כסף, שהוצרך להשאיר במשרד של בית האסורים.

והרי גם הנמצאים בבית האסורים מחוייבים ב"משלוח מנות ומתנות לאביונים" — אם רק יש להם אפשרות לעשות זאת, עי"ז שעוזרים ומביאים להם ענינים של מאכל ומשקה, וגם מטבעות המדינה, שיתנום לאסיר במתנה, "מוסרו יפה יפה", שיהיו ממון שלו.

אבל יש מקומות שהודיעו, שבנוגע ל"משלוח מנות", יאפשרו להביא עניני מאכל ומשקה, כך, ששני אסירים יוכלו ליתן זה לזה — "מחלפי סעודתיהו"⁷⁹, ובכך לצאת י"ח מצות משלוח מנות; משא"כ מתנות לאביונים, הנה נוסף לכך שאין שם מקבלים, שעל זה יש עצה להכניס הכסף בקופת צדקה (כמבואר באחרונים⁸⁰ שבשעה שאין עניים

[210].

(77)

(78) ראה סה"ש תרפ"ז ריש ע' 211 [ע' (79) מגילה ז, ב.

אצלו, יכול לצאת י"ח "מתנות לאביונים" ע"י הנתינה בקופת צדקה בימי הפורים) — הרי לא מניחים לאסיר שיהי' לו כסף.

אך על זה יש עצה פשוטה ביותר:

כשמביאים את המטבעות ליתן לאסירים, יביאו עמהם מיד גם קופת צדקה (אם לא יכולים להביא עני), ויסבירו לממונה על בית האסורים, שאין הכוונה להשאיר את הכסף אצל האסיר, שזהו היפך החוק, ויצטרכו לשנות את החוק וכו', אלא מיד כשיתנו לאסיר את הכסף, יכניס את הכסף בקופת הצדקה שיביאו ויקחו עמהם.

ועד"ז בנוגע לאלו שנמצאים בבית החולים, שגם שם לא מסתובבים עניים — הנה נוסף על משלוח מנות שיכולים לקיים עי"ז שהנמצאים שם יתנו אחד לשני, ישנה גם העצה בנוגע למתנות לאביונים, להביא לשם הן כסף והן קופת צדקה, שע"ז יוכלו לקיים הן מצות משלוח מנות והן מצות מתנות לאביונים.

וכיון שענין זה דורש הכנה מיוחדת, שהרי על זה גופא יצטרכו רשיון מהנהלת בית החולים והנהלת בית האסורים — הנה החל מר"ח אדר יש עדיין שבועיים להתכונן למבצע פורים בכלל, שעל זה היא הבקשה לכל אחד ואחת, לעסוק בזה ביתר שאת וביתר עוז, כולל גם בנוגע לפרטי נקודות הנ"ל, להתדבר אודותם בעוד מועד.

יד. ויה"ר שזה ימהר את ה"מסמך גאולה לגאולה" — ע"י ההוספה בתורה ומצוותי' בכלל, שזה מבטל את ה"מפני חטאינו",

שזוהי הסיבה היחידה של הגלות — לא בגלל שגויים הם חזקים יותר מבני"י ח"ו, אלא כפי שאומרים בתפלת העמידה⁸¹ [שבה צריך להזהר במיוחד שלא לומר דבר שאינו במציאות, שנוסף לכך שאינו אמת, ניתוסף גם ענין ההפסק בתפלה, ואעפ"כ קבעו לומר] "ומפני חטאינו גלינו מארצנו", ומזה מובן, שע"י כל ענין של "עשה טוב" (ועד"ז "סור מרע"), כשמוסיפים בלימוד התורה וקיום המצוות, אזי ממעטים ומחלישים את סיבת הגלות, ועד שע"פ פסק הרמב"ם⁸² יכול להיות שעכשיו העולם כולו שקול והוא עצמו שקול, וע"י פעולה אחת "הכריע את עצמו וכל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה", עד להצלה מהגלות.

טו. ובזה יש נקודה נוספת — במיוחד בנוגע לאלו שנמצאים בבית האסורים:

80) ראה גם שיחת ש"פ ויקהל סי"ד (81) במוסף דיו"ט.
82) הלי' תשובה פ"ג ה"ד. (לעיל ע' ...). וש"נ.

מצד זה ששללו ונטלו מהם חיי יום-יום ע"ד הרגיל, נמצאים הם בכלל במעמד ומצב של נפילת רוח.

ומה גם שבפרט אחד הרי זה גרוע יותר מחולה וכו', שהוא בעה"ב על עצמו, עכ"פ כפי האופן שמצב הבריאות מרשה; ואילו ענין בית האסורים, שכפשוטו הוא אסור באזיקים, הרי הוא לגמרי לא בעה"ב על עצמו.

ולכן, כשמעודדים את רוחו, ומראים לו שגם הוא מקיים עתה המצוות דמשלוח מנות ומתנות לאביונים בכל הפרטים ובכל התוקף, כפי שמקיים גדול בישראל שנמצא במצב של חירות, וכפי שקיימו מרדכי ואסתר עצמם בשעתם וציוו לכל בני לקיימם — הנה נוסף על קיום המצוה, שהוא העיקר, וכאמור שע"י קיום מצוה יכול כל אחד להכריע את כל המציאות דכלל ישראל לכף זכות, יש בזה דבר גדול במצות אהבת ישראל, לעודד ולרומם רוח שפלים.

יש להוסיף ולהעיר ממ"ש⁸³ "האלקים יבקש את נרדף", וידוע המאמר הנפלא במדרש⁸⁴ ("א גוואלדיקער מדרש") "אפילו צדיק רודף רשע .. מ"מ האלקים יבקש את נרדף", ומזה מובן, שאע"פ שיתכן בדרך מקרה שהוא יושב בבית האסורים בכלל שהוא מחוייב בעונש זה, מ"מ, כיון שנמצא במעמד ומצב של "נרדף", הנה "האלקים יבקש את נרדף".

וכיון שכן, הרי בודאי שצריך לעשות כל האפשרי כדי לעודד את רוחם, ולתת להם תקוה, שבשעה שיחליטו לבטל את הסיבה שהביאה אותם לבית האסורים, יהיו להם אח"כ חיים תקינים וטובים, עד לאורך ימים ושנים טובות.

ועד"ז גם בנוגע להנמצאים רח"ל בבית החולים — כפי שרואים בעיני בשר גודל עידוד הרוח שנעשה ע"י ביקור חולים בכלל, ועאכו"כ כשהביקור קשור עם הדגשת חשיבות מציאותם, שהם מקיימים את המצוות כפי שמקיים כל איש ישראל בריא ושלם בגופו וכו', כך, שיש בזה נקודה נפלאה ופעולה נפלאה מצד הענין של אהבת ישראל.

וע"פ המדובר כמ"פ מ"ש בפירושי המגילה (החל מפירוש המקובלים — מנות הלוי⁸⁵ לר' שלמה אלקבץ, גיסו של הרמ"ק), שהנקודה של "משלוח מנות ומתנות לאביונים" היא לקרב ולאחד את כל בני, באופן של "ואהבת לרעך כמוך"¹⁷, עד למציאות אחת של ציבור — יש בזה הזדמנות מיוחדת לאחד גם את אלו מבני שמאיזו סיבה

(85) למג"א ט, טז. שם, כ ואילך.

(83) קהלת ג, טו.

(84) ויק"ר פכ"ז, ה.

שתהי' נמצאים למטה מטה, להגביהם ולהעמידם במצב דומה לשלן, ולעשות זאת בסבר פנים יפות.

וכאשר כל בני' מתאחדים ביחד, הרי בודאי שמכריעים את עצמם ואת כל העולם כולו לכף זכות.

וע"י שאחדותם של ישראל, "גוי אחד בארץ"⁸⁶, ממשיכים "תורה אחת"⁸⁷ מ"הוי' אחד"⁸⁸, שממשיך הענין ד"והיתה להוי' המלוכה"⁸⁹, כפי שיהי' בביאת משיח צדקנו, שאז "יהי' הוי' אחד ושמו אחד"⁹⁰, "כשאני נכתב אני נקרא"⁹¹, בגאולה האמיתית והשלימה, ש"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"²³, בקרוב ממש.

* * *

טז. מחפשים תמיד שייכות ורמזים בעניני התורה כפי שהם קשורים עם מאורעות הזמן, וכידוע פתגם רבינו הזקן⁹² שצריך לחיות עם הזמן, כפי שנתבאר עוד בימי רבנו הזקן שהכוונה בזה היא לפרשת השבוע, ועד"ז מובן בנוגע לחודש אדר — ביחס למגילה:

במגילה מסופר כמה פרטים שלכאורה אינו מובן מהי שייכותם ל"תוקפו של נס"⁹³. ועד"ז מסופר שאחשורוש הי' מלך על מאה ועשרים ושבע מדינות, "מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו"⁹⁴, וכל המדינות היו נגד בני", שלכן הוצרכו "להקהל ולעמוד על נפשם"⁹⁵ נגד כל המדינות.

ועד"ז הוא גם בימינו, ויש מקום לומר שגם המספר יתאים, שכן, כאשר ימנו את הגויים שיושבים במקום פלוני, ויפחיתו את מספרם של אלו ש"כבשו פניהם בקרקע"⁹⁶ ושותקים, או אלו שאומרים בקול ענות חלושה שיש להחשיב את בני' בתור עם וכו' וכו' — ישאר מסתמא מספר המנגדים בגלוי: מאה ועשרים ושבע מדינות!

ועל זה צריך לעורר, שאע"פ שנמצאים במעמד ומצב ש"מפוזר ומפורד בין העמים"⁹⁷, והעמים עומדים בתנועה של ניגוד כו' — הנה אם רק מרדכי "לא יכרע ולא ישתחוה"⁹⁸, ואח"כ מתברר שמרדכי אינו יחיד,

ב"היום יום" ב חשון).

93 מגילה יט, א.

94 אסתר ח, ט.

95 שם, יא.

96 לשון חז"ל — שבת קיט, ב.

97 שם ג, ח.

98 שם, ב.

86 שמואל-ב ז, כג. ועוד.

87 בא יב, מט. ועוד.

88 ואתחנן ו, ד. ועוד.

89 עובדי' בסופו.

90 זכרי' יד, ט.

91 פסחים נ, סע"א. וש"נ.

92 סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק

אלא "הגידו לו את עם מרדכי"⁹⁹, שכך נוהגים כל בני, להיותם "עם מרדכי" — אזי בודאי שיהי' "ונהפוך הוא"¹⁰⁰, שלא זו בלבד שבנ"י יעמדו על נפשם, היפך רצון השונאים, אלא יתירה מזה, ש"נפל פחד היהודים עליהם"¹⁰¹, ועד לאופן שאומרים בשירת הים — שעל זה אמרו¹⁰² "שר לא נאמר, אלא ישיר", לשון עתיד, כך, שבכל דור ודור ובכל יום ויום מתכוננים לומר מחר שירת הים — "תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן"¹⁰³.

כלומר: אע"פ שכאן יש מאה ועשרים ושבע מדינות, וכאן יש "עם" ש"מפוזר מפורד בין העמים" — הרי זה "עם אחד", כאמור לעיל שהם קשורים עם תורה אחת, שניתנה מהוי' אחד, ולכן, מבלי הבט על היותו "מפוזר ומפורד", הנה סוכ"ס "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"⁴⁰ כפשוטו, ולאח"ז גם כפירוש חז"ל⁴¹ [כהסדר בלימוד התורה, שתחילה לומדים את הענין כפשוטו, ורק לאח"ז בא הפירוש של הדרוש שבזה והלכה שבזה וכו'] "אורה זו תורה" עד "ויקר אלו תפילין", ואפילו אז הנה "אין מקרא יוצא מידי פשוטו"¹⁰⁴: "אורה ושמחה וששון ויקר" כפשוטו.

וענין זה קשור עם מ"ש בפסוק זה גופא⁹⁷: "ודתיהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים" — שיהודי מתנהג לפי דרכו, כפי שהתורה הורתה לו, ואין אצלו נפק"מ כלל מה הם "דתי המלך", כי, "דינא דמלכותא דינא"¹⁰⁵ הוא רק בענין שאינו קשור עם השו"ע, שאין עליו הוראה בתורה; וכמדובר כמ"פ שבנוגע ל"דינא דמלכותא דינא" גופא יש לעשות זאת (לא בגלל ציווי המלכות, אלא) בגלל שהתורה אומרת שבענינים אלו צריך לעשות באופן כך וכך: בענינים ששייכים ל"מלכותא" צריך לשאול אצל המלכות; בעניני בריאות צריך לשאול אצל רופא; ובעניני מסחר צריך לשאול אצל "מנהג התגרים", מדובר כמ"פ¹⁰⁶ בארוכה.

ועי"ז שאוחזים ב"דתיהם שונות" — נעשים "עם אחד"; זהו הדבר היחידי שמאחד את כל בני, והיינו, שאע"פ שהם חלוקים מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימין"¹⁰⁷, וא"כ, נשאלת השאלה איך יכולים להיות "עם אחד"? — הרי כיון שקשורים עם תורה אחת

(99) שם, ו.	(104) שבת סג, א. וש"נ.
(100) שם ט, א.	(105) גיטין יר"ד, ב. וש"נ.
(101) שם ה, יז.	(106) ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 185 ואילך.
(102) סנהדרין צא, סע"ב. מכילתא וש"נ.	
(103) ופרש"י בשלח טו, א.	(107) ר"פ נצבים.
(104) שם, טז.	

שניתנה מהוי' אחד (שלכן "דתיהם שונות מכל עם"), הרי זה מאחד את כל בני, מהגדול שבגדולים עד לקטן שבקטנים, שנעשים "עם אחד". וזה מטיל אימה ופחד, כאמור לעיל, "בגדול זרועך ידמו כאבן", כיון ש"נפל פחד היהודים עליהם", ו"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר". וענין זה קשור גם עם המדובר לעיל בארוכה אודות ההתעוררות על כל המבצעים, שזהו הענין ד"דתיהם שונות מכל עם".

יז. וכיון שישנם גם השלוחים — שנסעו מהכא להתם — בירושלים העתיקה, וגם בצפת עיר הקודש¹⁰⁸ (שבודאי ששומעים את הדברים הנאמרים עתה),

הנה נוסף על מילוי השליחות בכללות במשך כל השנה כולה — צריך גם להתכונן לפורים, שאז השמחה היא באופן ש"חייב אינש לבסומי עד דלא ידע"¹⁰⁹, למעלה ממדידה והגבלה, ולכן צריך לפעול ביתר שאת וביתר עוז בכל מקום שבנ"י נמצאים, אם בחוץ לארץ או בארץ ישראל, ועאכו"כ כשיהודי מחו"ל עולה לא"י, כדברי הגמרא¹¹⁰: "חד מינן כד סליק להתם עדיף כתרי מינייהו", ב"פ ככה בחכמה — חכמה אמיתית שהיא חכמת התורה, ונמשך גם באופן שמביא לידי מעשה, בפעולות המצוות בכלל, כולל גם בענין המבצעים ומילוי השליחות, ולעשות זאת מתוך שמחה וטוב לבב.

יח. וע"פ המדובר כמ"פ ע"ד ההשתדלות לקשר כל דבר שמדברים אודותיו עם ענין של פועל, ע"י התחלה בפועל בגשמיות כפשוטה¹¹¹, שזה נותן יותר עידוד, ומבטיח יותר שהדבר ייעשה במילואו, כיון שכבר התחילו לעסוק בזה (לא רק בדיבור, אלא) גם במעשה,

הנה כיון שא' מעניני הפורים הו"ע הצדקה, ש"שקולה כנגד כל המצוות", ו"מקרבת את הגאולה"¹¹² — יתנו עתה, ע"י הטנקיסטים, לכאו"א מהנמצאים כאן, בעזרת אנשים או בעזרת נשים, שני שטרות, על מנת ליתן לצדקה — אחד לפני פורים, ואחד בימי הפורים.

וכיון ששטרות הכסף נעשים לגמרי שלהם — תחשב עבורם כל הפעולה והזכות והאחריות, וכל ענינים טובים שיכולים להיות בזה.

וזו תהי' התחלה טובה תיכף ומיד, מתוך התוועדות של כמ"פ

111) ראה דרשות הר"ן דרוש ב. רמב"ן
לך לך יב, ו. לבוש על הרקאנטי לך לך שם.
112) ב"ב ט, א. יו"ד, א. וראה תניא
שבהערה 20.

108) ראה גם
109) מגילה ז, ב.
110) כתובות עה, סע"א.

עשרה מישראל, אשר, גם כשיש רק מנין אחד אזי "שכינתא שריא"¹¹³, ועאכו"כ בבית הכנסת ובית המדרש, ועאכו"כ בד' אמות של נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבמשך עשר שנים עסק שם בלימוד התורה ובקיום המצוות ובעניני הפצת היהדות והמעיינות במיוחד — שאז גם ההצלחה היא באופן מוצלח ביותר,

ופועל אח"כ את ההמשך והתוצאות שיהיו באופן שלמעלה ממדידה והגבלה לגמרי, "עד דלא ידע",

ועי"ז נעשית גם ההכנה לשמחה פורים שתהי' לאמיתתה, באופן ד"עד דלא ידע",

ולאח"ז גם ביאת משיח באופן ד"לא ידע", כדברי הגמרא במסכת סנהדרין¹¹⁴ ש"משיח בא בהיסח הדעת", כך, שיכול לבוא אפילו כשנמצאים באמצע השינה, שאין "היסח הדעת" גדול מזה [וראי' לזה מהלכות קדשים, שיש צורך בטבילה לאחרי שהי' ענין של שינה באמצע]¹¹⁵, ויכולים מיד ללכת לקבל פני משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

(ואח"כ אמר:)

מסתמא ישארו כולם לשבת על מקומם, כדי שיהי' הענין באופן המסודר, ורק ה"טנקיסטים" יעלו, וכנהוג לאחרונה — יכנסו מצד אחד ויצאו מצד שני, וכל אחד יקבל חבילת שטרות לחלק בין המסובים.

והעיקר — שיעשו זאת בשמחה ובטוב לבב, ולאמיתתו של ענין,

וימשיכו השמחה, ובאופן ד"מרבין בשמחה", שהרי זה כבר "משנכנס אדר", ותהי' שמחה בענינים רוחניים ובענינים גשמיים, בבני חיי ומזוני רוויחא, ובמילא יוסיפו בלימוד התורה וקיום מצוותי', עד לאופן ד"עד דלא ידע".

[לאחרי חלוקת השטרות, ניגן כ"ק אדמו"ר שליט"א בעצמו את הניגון "צמאה לך נפשי". ואח"כ צוה לנגן ניגון אדמו"ר מהר"ש (וניגנו הניגון "לכתחילה אריבער" — הבבא הידועה עשר פעמים), הניגון "הושיעה את עמך", והניגון "ופרצת"].

* * *

יט. ישנו גם השיעור חומש (כפי שנחלק לימי השבוע) של אחד באדר שני דשנה זו, שחל ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב¹¹⁶, שסיומו

(115) ראה ירושלמי יומא פ"ג ה"ב.

(116) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

(113) סנהדרין לט, א.

(114) צז, א.

(הכל הולך אחר החיתום"117) "ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד"118, ולאח"ז נאמר119 "ויביאו את המשכן אל משה", ורק בפסוקים שלאח"ז מסופר אודות הקמת המשכן וכל הפרטים שבדבר.

וזהו גם החילוק בין זמן הגלות ולאח"ז — שהרי כללות מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות היא ההכנה לבנין ביהמ"ק כפשוטו, וכאשר "ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד", אזי — בלשון הרמב"ם120 — "מיד הן נגאלין".

ומצינו שני מדרשים על פסוק זה:

במדרש אחד נאמר121, ש"ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד" הוא בדוגמת מ"ש122 "ויכולו השמים והארץ", שזוהי השלימות דמעשה בראשית (כיון ש"המשכן .. שקול כנגד העולם").

ובמדרש שני נאמר123 יתירה מזה — ש"חביב משכן יותר ממעשה בראשית, שמעשה בראשית .. לא סייעה בו כל ברי', אלא בדבר ה' שמים נעשו, אבל משכן, משה וישראל נתעסקו בו, בצלאל ותלמידיו אהליאב ותלמידיו נתעסקו בו .. אף משה נתעסק בו וכו'".

וב' מדרשים אלו אינם חלוקים, אלא שניהם אמת, כיון שזהו באופן ד"ילכו מחיל אל חיל"124 — שתחילה נעשית עבודת האדם באופן שהיא בדוגמת "ויכולו השמים והארץ", שנעשה "שותף להקב"ה במעשה בראשית"125, ואח"כ ישנו הענין ד"למעשה ידיך תכסוף"126, שישראל ע"י עבודתם כביכול "מוסיפין כח בגבורה של מעלה"127, וכדברי הגמרא128 "מאי עביד קוב"ה .. קא חייך (מתוך הנאה) ואמר נצחוני בני נצחוני", כיון שנעשה "נחת רוח לפני" דוקא עי"ז ש"נעשה רצוני"129 כאן למטה.

ויה"ר שכל אחד יסיים מה שצריך לפעול באופן ד"כל יומא ויומא עביד עבידתי"129, מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות גם יחד, עוד בימי הגלות האחרונים, כך, שעוד לפני ש"הוקם

(117) ברכות יב, א.	(125) שבת י"ד, א. וש"נ.
(118) פקודי לט, לב.	(126) איוב יד, טו. וראה שמור"ר ספ"ו.
(119) שם, לג.	ויק"ר פ"א, ג. של"ה שער הגדול (כט, ב
(120) הל' תשובה פ"ז ה"ה.	ואילך). עבוה"ק חלק העבודה בתחלתו. ועוד.
(121) במדב"ר פי"ב, יג.	(127) איכ"ר פ"א, לג.
(122) בראשית ב, א.	(128) ב"מ נט, ב.
(123) מדרש הגדול. הובא בתו"ש פקודי	(129) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ספרי
שם (אות כד). וש"נ.	ופרש"י פינחס כח, ח. ועוד.
(124) תהלים פד, ח.	

המשכן" — "משכן דאיקרי מקדש"¹³⁰, כפי שקאי על ביהמ"ק השלישי, יהיו כבר ב' הדרגות ב"ותכל כל עבודת משכן אוהל מועד", הן הדרגא שהיא בדוגמת "ויכולו השמים והארץ", והן הדרגא שלמעלה מזה.

וזו תהי' הכנה קרובה לכך שבקרוב ממש "יבנה מקדש במקומו, ויקבץ נדחי ישראל"¹³¹, "והיתה להוי' המלוכה", ובעגלא דידן.

כ. (כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שצריך להכריז שאלו שנתחייבו בברכה אחרונה יברכו ברכה אחרונה, ולאחרי שברך ברכה אחרונה, אמר:)

במסעות בני"י נאמר תמיד "ויסעו . . ויחנו", ולאח"ז עוה"פ "ויסעו . . ויחנו"¹³², והיינו, שכאשר יהודי אומר "צאתכם לשלום" ונוסע ("ויסעו"), הרי זו רק הכנה לחני' ("ויחנו") שהיא קרובה יותר ל"מעבר לירדן", בארץ הקודש, "ארץ אשר גו' עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה"¹³³ — כפשוטו, עבור אלו שנמצאים בחוץ לארץ, ועבור אלו שכבר נמצאים בארץ הקודש — שתהי' בגלוי "ארץ אשר . . עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", שלכן רואים בגלוי ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל"¹³⁴, ובמילא — "וישבתם לבטח בארצכם"¹³⁴, "ונתתי שלום בארץ"¹³⁵, עד "ואולך אתכם קוממיות"¹³⁶, "בקומה זקופה"¹³⁷.

וכמדובר כמ"פ שבדוגמת מ"ש ב"ימי צאתך מארץ מצרים": "ובני ישראל יוצאים ביד רמה"¹³⁸, שכיון שעוד בהיותם במצרים עמדו כבר "בקומה זקופה", לכן יצאו ממצרים באופן כזה — כך גם עתה יעמדו בני"י "בקומה זקופה", בכל המובנים ובכל הפרטים ובכל הענינים, ובקרוב ממש תהי' גאולה האמיתית והשלימה באופן ד"אראנו נפלאות"²³, ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו.

(135) שם, ו.
 (136) שם, יג.
 (137) תו"כ ופרש"י עה"פ.
 (138) בשלח יד, ח.

(130) עירובין ב, א.
 (131) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.
 (132) מסעי לג, ה ואילך.
 (133) עקב יא, יב.
 (134) בחוקותי כו, ה.

הוספה

בי"ה. כ"ו ניסן תשי"ד
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר ... שי

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מ"יג ניסן, בו כותב אודות מצב פרנסתו בגשמיות ומצב פרנסתו ברוחניות. ומה שכותב שקס"ד להפסיק מכל עבודה גשמית, אינו מבאר באיזה אופן דעתו לסדר פרנסתו ופרנסת ביתו – שיחיו – כי, אם הכוונה שיו"ח שיחיו יקחו זה על עצמם, הרי לא נראה לי כלל וכלל, כי עליו להשתכר די מחיתו בעצמו, ולא ח"ו לצפות וכו'. ובטח ימלא פרטים הנ"ל בהזדמנות הבאה. ובודאי יש לסדר אופן פרנסתו באופן כזה, שיוכל להוסיף בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות וקיום המצות בהידור.

נהייתי ממ"ש אודות נכדו ... שי. והשי"ת יזכהו לבשר טובות בכלל, ובפרט בהנוגע לעסקנותו – הן בגופו והן בטרחתו – בכרם חב"ד במקומו ובסביבתו, כדרישת והכרח השעה.

בהיותי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע אקרא את הפ"נ שלו, ואחכה לבשו"ט בכל הנ"ל.

בברכה

מ. שניאורסאהן

לעילוי נשמת

הווי"ח אי"א הר"ר **מנחם מענדל**

בהר"ר **דוד ז"ל**

פלדמן

נפטר י"א אדר-שני ה'תשכ"ה

תני ני צי בי הי'

נדפס על ידי משפחתו שיחיו